

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова приймальної комісії,
ректор ДЗВО «Університет
менеджменту освіти»

М. О. Кириченко
М. О. Кириченко
2021 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування

рівень вищої освіти: другий (магістерський)

галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

спеціальність: 016 Спеціальна освіта

освітньо-професійна програма: «Спеціальна освіта»

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою фахового вступного випробування при вступі на навчання для здобуття **освітнього ступеня «магістр» зі спеціальності 016 «Спеціальна освіта» за освітньо-науковою програмою «Спеціальна освіта (за нозологіями)»** є виявлення рівня знань абітурієнтів у галузі корекційної освіти, перевірка здатності до педагогічного осмислення явища виховання, навчання і розвитку дитини в умовах спеціальної освіти; підготовка до практичної реалізації завдань корекційного педагога у сучасних умовах спеціальної освіти.

Завдання вступного фахового випробування:

- виявити теоретичні знання абітурієнтів, розуміння ними основних понять із різних розділів спеціальної педагогіки та психології;
- висвітлення уміння аналізувати і оцінювати корекційні педагогічні завдання, уміння застосовувати набуті знання у практиці спеціальної освіти.

Матеріали програми вступного фахового випробування подано за такими змістовими модулями: корекційна психопедагогіка, спеціальна психологія.

Програма складається із таких розділів: «Пояснювальна записка», «Перелік питань для підготовки до складання іспиту», «Вимоги до рівня підготовки з педагогіки», «Критерії оцінювання знань і вмінь», «Форма проведення екзамену. Структура екзаменаційних тестів», «Список рекомендованої літератури».

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО СКЛАДАННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

КОРЕКЦІЙНА ПСИХОПЕДАГОГІКА

Загальні засади корекційної педагогіки. Предмет і завдання корекційної педагогіки, її зв'язки зі спеціальною психологією та медициною. Галузі корекційної педагогіки (сурдопедагогіка, тифлопедагогіка, логопедагогіка, корекційна психопедагогіка, ортопедагогіка). Основні поняття корекційної педагогіки. Значення курсу „Корекційна педагогіка” в системі підготовки сучасного педагога. Розуміння норми і аномалії у психофізичному розвитку особистості. Екзогенні та ендогенні причини порушень психофізичного розвитку. Загальні та специфічні закономірності розвитку, навчання і виховання аномальних дітей.

Особливості розвитку, навчання та виховання особистості при глибоких порушеннях інтелекту. Розумово відсталі діти. Поняття, ступені і форми розумової відсталості. Основні психологічні особливості розвитку та навчально-пізнавальної діяльності розумово відсталих учнів. Диференційований та індивідуальний підхід до розумово відсталих дітей в процесі навчання. Особливості змісту освіти розумово відсталих дітей. Розумово відсталий учень в дитячому колективі. Опора на позитивні якості і переважно збережені можливості дитини в корекційно-виховному процесі. Основні психолого-педагогічні „правила” підходу до розумово відсталих дітей в умовах інклюзивного навчання.

Особливості розвитку, навчання та виховання особистості при ЗПР. Діти з затримкою психічного розвитку. Проблема вивчення, навчання та виховання дітей із ЗПР. Типологія ЗПР (класифікація К.С. Лебединської). Особливості психічних процесів дітей із ЗПР та їх навчальної діяльності. Зміст освіти дітей із ЗПР. Індивідуальний підхід до дітей із ЗПР в умовах інклюзивного навчання.

Особливості розвитку, навчання та виховання особистості при відхиленнях емоційно-вольової сфери та соціальної поведінки (питання корекційної психопедагогіки). Діти з відхиленнями емоційно-вольової сфери та соціальної поведінки. Види порушень емоційно-вольової сфери. Адаптивна поведінка дітей та підлітків. Психічні стани учнів та їх вплив на навчальну діяльність, поведінку і формування характеру. Дитячий аутизм. Роль педагога та психолога у діагностиці, попередженні та корекції порушень емоційно-вольової сфери та соціальної поведінки. Детермінуюче та корекційно-педагогічне значення колективних форм діяльності дітей із вадами емоційно-вольового розвитку та поведінки.

Особливості розвитку, навчання та виховання особистості при порушеннях рухової сфери (питання ортопедагогіки). Діти з порушенням опорно-рухового апарату та моторного розвитку. Дитячий церебральний параліч. Врахування особливостей порушень моторної сфери у різних видах навчальної діяльності дітей, організації їх спілкування та участі у позакласній роботі. Комплексні порушення психофізичного розвитку дітей, їх види та врахування в умовах інклюзивного навчання.

СПЕЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Загальні питання спеціальної психології. Предмет і завдання спеціальної психології. Методи та принципи дослідження у спеціальній психології. Поняття «дитина з порушенням психофізичного розвитку». Класифікація порушень психофізичного розвитку. Складові спеціальної психології. Дефект розвитку та його структура.

Загальні питання психології розумово відсталості дитини. Характеристика розумової відсталості. Ознаки розумової відсталості. Види розумової відсталості. Ступені розумової відсталості. Особливості психологічного розвитку розумово відсталих дошкільників та корекція його порушень. Психологічна характеристика пізнавальної діяльності розумово відсталих учнів та її корекція. Психологічна характеристика та корекція особистості розумово відсталого учня.

Психологічні особливості дітей з порушеннями аналізаторів і мовлення. Особливості психічного розвитку дітей з порушенням слуху. Причини вад слуху, їх діагностика та їх класифікація. Психологічні особливості розвитку особистості при глибоких порушеннях зору. Класифікація осіб з порушеннями зору, її значення для корекційно – реабілітаційної практики. Психологічні особливості розвитку особистості при тяжких порушеннях мовлення. Анатомо – фізіологічні механізми мовлення і основні закономірності його розвитку у дитини. Клініко – педагогічна та психолого – педагогічна класифікація мовленнєвих порушень. Психологічні особливості розвитку дітей із ДЦП, ЗПР, відхиленнями в емоційно – вольовій сфері та соціальній поведінці.

Психологічні особливості розвитку особистості при порушеннях рухової сфери. Діти з порушенням опорно – рухового апарату та моторного розвитку. Дитячий церебральний параліч (ДЦП), його основні прояви. Врахування особливостей порушень моторної сфери у різних видах навчальної діяльності дітей, організація їх міжособистісного спілкування.

Психологія дітей із затримкою психічного розвитку. Загальна характеристика дітей із затримкою психічного розвитку (ЗПР). Типологія ЗПР (класифікація Лебединського).

Діти з синдромом аутизму та аутичних рис. Поняття аутизму. Симптоми дитячого аутизму, що найбільш діагностуються.

Комплексні порушення психофізичного розвитку. Діти з відхиленнями емоційно – вольової сфери та соціальної поведінки. Види порушень емоційно – вольової сфери. Психопатичні форми поведінки.

ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ АБІТУРІЄНТІВ

Абітурієнти повинні знати:

- основні поняття, терміни, концепції спеціальної педагогіки;
- специфіку, завдання та методи виховання дітей з порушеннями у розвитку;
- методи науково-педагогічних досліджень у спеціальній освіті;
- рушійні сили і закономірності розвитку особистості;

- вікові та індивідуальні особливості розвитку та виховання особистості;
- сутність основних напрямів виховання особистості з порушеннями у розвитку;
- методи стимулювання учнів до активної роботи над особистим розвитком та самовдосконаленням;
- особливості ефективного застосування спеціальних методів виховання;
- форми виховної роботи з дітьми, які мають відхилення у розвитку;
- методи організації навчально-пізнавальної діяльності учнів із особливостями розвитку;
- методи навчання і особливості їх використання залежно від індивідуальних особливостей розвитку учнів;
- різноманітні форми організації навчально-виховного процесу в спеціальній школі;
- особливості організації та методи перевірки і обліку успішності учнів у спеціальній школі;
- систему професійно важливих якостей вчителя спеціальної школи;

уміти:

- визначати індивідуальні особливості учнів і колективу, тобто використовувати діагностичні методики;
- приймати рішення, передбачати результат, поєднувати завдання виховання і розвитку особистості із урахуванням її можливостей;
- характеризувати провідні лінії у розвитку педагогічної діяльності;
- характеризувати можливості розвитку особистості у різних вікових періодах;
- самостійно аналізувати педагогічні дії;
- дотримуватись професійно-педагогічних етичних норм.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Іспит проводиться у письмовій тестовій формі.

На виконання тесту відводиться 60 хвилин.

Абітурієнтам пропонується виконати тестові завдання закритого типу та завдання на встановлення відповідних зв'язків.

Загальна кількість завдань на встановлення взаємозв'язків – 10, тестових питань із одним варіантом правильної відповіді – 80.

За одне правильно виконане завдання на встановлення взаємозв'язків абітурієнту нараховується 4 бали.

За кожен правильну відповідь на питання закритого типу (одна правильна відповідь із чотирьох ймовірних) нараховується 2 бали.

Якщо:

- а) позначено неправильний варіант відповіді;
 - б) позначено два або більше варіанти відповіді у завданні закритого типу, навіть якщо поміж них є правильний;
 - в) неправильно встановлено логічний зв'язок;
 - г) не позначено жодного варіанта відповіді взагалі,
- завдання вважатиметься виконаним помилково. У такому випадку нараховується 0 балів.

Відповіді **не можуть містити виправлень**. Відповіді, що містять виправлення або декілька варіантів відповідей, у тому числі, якщо одна з них правильна, не зараховуються.

Результати тестування оцінюються за 200-бальною шкалою. Оцінка вступного випробування вважається позитивною, якщо в результаті тестування вступник набрав **не менше 121 балу**.

За шкалою Університету	Визначення	Характеристика відповідей абітурієнта
0 -120 балів	Незадовільний	Абітурієнт не усвідомлює змісту

		питання білету, тому його відповідь не має безпосереднього відношення до поставленого питання. Повна відсутність уміння міркувати. Обсяг розв'язаних тестів <50%. У абітурієнта відсутня просторова уява, необхідна для розв'язування тестів.
121-150 балів	Задовільний	Відповіді на питання тесту носять фрагментарний характер, характеризуються відтворенням знань на рівні запам'ятовування. Абітурієнт поверхово володіє умінням міркувати, його відповіді супроводжуються другорядними міркуваннями, які інколи не мають безпосереднього відношення до змісту питання у тесті. Обсяг

		розв'язаних тестів у межах 50-75%. Абітурієнт погано володіє засобами відтворення .
151-190 балів	Достатній	У відповідях на питання тесту допускаються деякі неточності або помилки не принципового характеру. Абітурієнт демонструє розуміння навчального матеріалу на рівні аналізу властивостей. Обсяг правильно розв'язаних тестів >75%. Результат розв'язування тесту містить окремі неточності і незначні помилки.
191-200 балів	Високий	Абітурієнт дає правильну відповідь на питання тесту. Його відповіді свідчать про розуміння навчального матеріалу. Обсяг правильно розв'язаних тестів $\approx 100\%$.

Кожний абітурієнт отримує індивідуальний варіант тестового завдання, лист – чернетку та особовий номер для кодування тесту. Перед початком вступного випробовування, представники приймальної комісії проводять інструктаж щодо правил виконання тестового завдання.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бех І.Д. Виховання особистості. Кн. 1: Особистісно-орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. – К.: Либідь, 2003. – С. 3 – 6.
2. Волкова Н.П. Педагогіка: Нав. посіб. Вид. 4-те, перероб., доп. – К. : Академвидав, 2014. – 616 с. (базовий підручник).
3. Кот М.З. Теорія і методика виховної роботи у допоміжній школі. – К., 1998.
4. Липа В. А. Основы коррекционной педагогики: учеб. пособие / В. А. Липа. – Донецк, 2002. – 327 с.
5. Основы специальной психологи. /Под ред.. Кузнецовой Л.В., - М., Академия, 2002. – 425с.
6. Педагогіка: Навч. посібник /В.М.Галузяк, М.І.Сметанський, В.І.Шахов. – Вінниця: ДП «Державна картографічна фабрика», 2006. – 400с.
7. Пехота О.М., Старєва А.М. Особистісно орієнтоване навчання: підготовка вчителя: Монографія. – 2-ге вид. доп. та перероб. – Миколаїв: Іліон, 2007. – 272 с.
8. Психологія розумово відсталої дитини: підруч. / В.М. Синьов, М.П. Матвєєва, О.П. Хохліна. – К.: Знання, 2008. – 359 с.
9. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии: Учеб. пособие. – М.: Нар. образование, 1998. – 256 с.
10. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: в 2 ч. / В. М. Синьов. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2007. – Ч.1. – 241 с., – Ч.2. – 223 с.
11. Сорокин В.М. Специальная психология: учебное пособие. .- СПб.: Питер, 2003.- 304 с.
12. Специальная педагогика. / Под.ред. Н. М. Назаровой. – М., 2001.

Додаткова

1. Амонашвили Ш.А. Психологические основы педагогики сотрудничества. – К.: Освіта, 1991. – 110 с.
2. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: Науково-метод. посібник. – К.: ІЗМН, 1998. – 204 с.
3. Освітні технології: Навч. – метод. посіб. /О.М. Пехота, А.З.Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; За заг. ред. О.М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2001. – 256 с.
4. Ротенберг В.С., Бондаренко С.М. Мозг. Обучение. Здоровье: Кн.для учителя. – М.: Просвещение, 1989. – 239 с.: ил.
5. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності: Навчальний посібник. – К.: Вища школа, 2004. – 335 с.
6. Хуторской А.В. Методика личностно-ориентированного обучения. Как обучать всех по-разному?: Пособие для учителя. – М.: ВЛАДОС-ПРЕСС, 2005. – 383 с.

Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека НПУ імені М.П. Драгоманова – www.npu.edu.ua (elib@npu.edu.ua)
2. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] / Режим доступу: URL: <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=laws/education/prof> – Загол. з екрана.
3. Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=laws/education/prof-tech/6/0001> – Загол. з екрана.
4. Національна доктрина розвитку освіти в Україні. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://ocvita.in.ua/index.php?option>. Загол. з екрана.